

Lévi Ujság

GAZDASÁGI, KULTURÁLIS ÉS KRITIKAI HETILAP

II. ÉVFOLYAM, 2. SZÁM

1935 JANUÁR 9. SZERDA

ÁRA 80 FILLÉR

A háborús adósságok gazdasági következményei

Írta: GONDA JENŐ (Páris)

I.

A politikai viharoknak olyan zajos a lármája, hogy a nagyközönség figyelmé elterelődni kényszerül a világ-gazdaság minden politikai, diplomáciai fordulata nál hatalmasabb tüneitől. Pedig, azt hisszük nem fuozunk állításunkkal:

a végtelen számoszlopokon áll, vagy bukik a nemzetközi politika sorsa.

Annóra, hogy ha az események egyegy fordulata megmagyarázhatatlan meglepetéseket hoz számunkra, egész nyugodtan fordulhatunk felvilágosításért e látszólag unalmas, de alapjában véve minden történelmi drámánál izgalmasabb, tudós vezércikkre sorozatánál bölcsőbb statisztikai adatok rengelegéhez.

Az amerikai-európai rivalizálás, e szüntelen, tomboló s véget érni nem akaró gazdasági harc régen köztudomású. Az U. S. A. még a világháboru befejezését se várta meg s máris ellenkező politikát üzött, mint európai szövetségesei. S az idők mulásával még jobban szélesedett a távolság az Óceán amugy is messzefekvő két partja között. S ha a legutolsó időkre tekintünk vissza, mit látunk? Azt, hogy Európában, a német rendszer diadalmrajtásával, szemmel láthatólag nekiiramodott az új világháboruhoz való versenylutás és az Amerikai Egyesült Államok egészen szorosra fűzték gazdasági kapcsolataikat a tervezett germán-japán háboru kizsemelt ellenfelével: a Szovjetfel és a hirtelen szabadjára ereszt-

Az amerikai háborús kölcsönök végösszege 22.180.000.000 dollár. (Azaz: 500 milliárd francia frank, 800 milliárd KÉl)

Ebből az alábbi államok a következő összeget kapták:

1. Anglia	9 milliárd 800 millió dollárt,
2. Franciaország	6 " 361 " "
3. Olaszország	— " 381 " "
4. Belgium	— " 701 " "
5. Lengyelország	— " 418 " "
6. Csehszlovákia	— " 296 " "
7. Románia	— " 120 " "
8. Jugoszlávia	— " 94 " "
9. Esztország	— " 32 " "
10. Ausztria	— " 24 " "
11. Finnország	— " 19 " "
12. Görögország	— " 19 " "
13. Litvánia	— " 13 " "
14. Lettország	— " 13 " "
15. Magyarország	— " 4 " "

A beszédes számoszloppal kapcsolatban még két dolgot említsünk meg.

Először azt, hogy az óriási, 22 milliárdos összegből eddig az adósok összesen csak 2 milliárd 868 millió dol-

telt dollárinfláció elsősorban a még szilárd európai valutákat s vele egyes európai országok egész társadalmi egyensúlyát készíti a végromlásba dönteni.

II.

E hatalmas gazdasági és politikai háboru, amely ma már alig leplezhető, szinte teljesen érthetetlen a politikai események tömkelegéből. Sőt, azt tanulmányozva, még fokozódnék látási zavarunk.

Térjünk tehát mi is át a szürke számoszlopok vizsgálatára.

S ha ezt lelkiismeretesen s megbízható adatok alapján végezzük, kétségtelenül rájövünk arra, hogy az U. S. A.—Európa ellentét legfőbb alapja az, hogy az U. S. A. által kölcsönadott dollármilliárdokat Európa képtelen hitelezőjének visszafizetni. Sőt, ma már odáig megy rossz adósi mivollában, hogy még elméletben is letagadja adósságát.

Mindenekelőtt tudomásul kell venni, hogy Amerika a ma már legendás nagysága háborús kölcsönének összegében egész modern, huszadik századbeli gazdálkodásának nyereségét adta oda Európának holtbiztos visszafizetés és busás kamatok reményében.

Amerika pénze elvesztésébe képtelen belenyugodni s minden módon, akár gazdasági háboru útján is, de igyekszik azt visszaszerezni.

Most nézzük a számokat.

III.

Az amerikai háborús kölcsönök végösszege 22.180.000.000 dollár.

(Azaz: 500 milliárd francia frank, 800 milliárd KÉl)

Ebből az alábbi államok a következő összeget kapták:

1. Anglia	9 milliárd 800 millió dollárt,
2. Franciaország	6 " 361 " "
3. Olaszország	— " 381 " "
4. Belgium	— " 701 " "
5. Lengyelország	— " 418 " "
6. Csehszlovákia	— " 296 " "
7. Románia	— " 120 " "
8. Jugoszlávia	— " 94 " "
9. Esztország	— " 32 " "
10. Ausztria	— " 24 " "
11. Finnország	— " 19 " "
12. Görögország	— " 19 " "
13. Litvánia	— " 13 " "
14. Lettország	— " 13 " "
15. Magyarország	— " 4 " "

lárt törlesztettek s éppen két esztendeje, hogy hallani se akarnak a további lejáratokról.

Másodszor azt, hogy a jelen adatok csak az egyes államok közadósságairól beszél-

nek, az európai magáncégek szintén visszafizetetlen amerikai adósságai még ennél is horribilisabb összegre emelkedtek.

Amerika a 22 milliárdot abban a hiszomben adta odg Európának, hogy ezzel a legjobb üzletet csinálja.

IV.

A jó üzlet helyett más következett be.

Elsősorban az, amit fentebb említettünk és ami köztudomású, hogy az adós Európa nemhogy kamatot nem fizet, de egy centnyi tőkét se térít vissza hitelezőjének.

Másodszorban az, hogy ugyanez a rossz adós

Európa az Amerikától kölcsönveit, visszafizetetlen és kamatmentes tőkék segítségével egy olyan óriási ipart épített fel, amelynek 1914 előtt szinte nyoma se volt s amely a szó szoros értelmében véve kiszorítja az európai piacról a már 1914 előtti is nagyrészt exportra dolgozó amerikai termelési.

A francia autóipar pl. nagyrészt a közvetlen amerikai tőkékből született meg, illetve a német jóvátételi szolgáltatásokból, amelyek fizetését viszont a londoni bankárok által továbbadott amerikai tőkék tették lehetővé.

Tehát Fordot Renault saját pénzével szorította ki Európából és hogy annál biztosabb legyen hódítása, áthághatatlan vámfalal vette körül piacát.

S mitűn a Ford—Renault-csal csak példa s körülbelül minden iparágban ez a helyzet, igen könnyen elképzelhetjük azokat az okokat, amelyek a ma egyre vésszebben tomboló általános vámháboru megelőzték.

TÁRSADALMI ÉLET

A Járásí Fiatalság Gondozó január 13-án a Denk éttermében 5 órai teát rendez a közsegélyre szoruló gyermekek javára.

Š. K. Levice 1935 január 12-én este 9 órai kezdettel a Denk szálló összes termeiben rendez első bálját. A zenét Ungár Pista jazz-zenekara szolgáltatja.

A Keresztény Munkás Egylet 13-án vasárnap kétszer (délután és este) megismétli a „Csókos regimentet.”

Mozik műsora:

ORIENT (Stránszky) 10.—13. l. esütörtöktől vasárnapig van a lévai bemutatója „MOSZKVAI ÉJSZAKÁR” nagy nemzetközi képmkedési filmnek.

V.

A vámháboru, mint a szomorú példák mutatják, már csak egy lépés válszja el az eleinte irányított, később elkerülhetetlenül fejvesztett inflációtól.

A vámfalak által kiszorított termékek ugy igyeksenek átjutni az akadályokon, hogy csökkentik termelési költségeiket s ez a nyugati szociális társadalmi rendben egyedül a valuta értékének csökkentése útján lehetséges.

A font kezdte, a dollár folytatta és velük rántódott egy halom, tőkék függő kisebb ország valutája. Ha így folytatódna az események, el nem képzelhető, hogy a továbbra is aranyértékűnek maradt, tehát a versenyben erősen hátrányos helyzetű valuták, mint pl. a frank, sokáig tudják állni a gyilkos ostromot.

A Citroën-autógyár krachja vésszes jelentőségű példa.

Az arannyal fedezett frankkal működő Amerikához képest óriási termelési költségekkel dolgozó francia autógyár nem bírta meg magát a francia piacon belül sem pl. a Ford-autó versenyét. A Ford-kocsi épügy 12.000 frankba kerül Párisban, az óriási vám ellenére, mint a Párisban gyártott gyengébb minőségű Citroën-kocsi. Viszont a Fordnál pl. az amugy is nagy szállítási költségek szempontjából az algiri piac nem jelent áremelkedést, ugyanakkor a Párisból Algírba, tehát még mindig francia piacra szállított Citroën már lényegesen megrágult.

E példa mindennél lényesebben illusztrálja az Európa—amerikai gazdasági háboru jelen stádiumát s azt a végkövetkeztetést, hogy minél tovább halasztják a megoldást, annál kevesebb remény van a közeledő katasztrófa elkerülésére.

A cár Oroszországnak háboru tragédiája suhan végig sajátos dübörgő, bomlasztó erejével ezen a filmen, melyben Granovsky a rendezői keze olyan pompás színészi kvalitást, mint amilyen Annabelláé és Harry Bauré, tud teljességében bemutatni. Az előadások előtt és a szünetben Tökölly Gusztó és zenekara orosz nő-tálat muzsikál.

APOLLO (Denk) Csütörtök, péntek, szombat és vasárnap este érdekesfilöz történet a feltaláló életéből. „ARANY” Az emberiség régi álma arannyal csinálni — vegyi uton — valósul meg ebben a tartalmitag idegfeszítő filmben. Főszerepekben: Hans Albers, Lica Deyers, Brigitta Helm, A. Karchov. — Vasárnap délután népeloadás „HINDU SIREMLÉK”. E film a filokzatos India szépségeit tárja fel.

Áruautarkia után emberautarkia

Írta: EICHENBAUM ALBERT

A jelen pillanatban nem áll módomban ellenőrizni, hogy azon emberek száma, akik jelenleg a kulturállamokban „külföldi” elnevezés alatt élnek, tévesleg negyvenöt millió rug-e, de különben is csak azon külföldiekről — akik az európai államokban élnek, állítják, hogy nagy részük van a mai gazdasági válság előidézésében és hogy a jelenlegi óriási munkanélküliség részben erre vezethető vissza. Ezen állítások tárgyilagossá megvilágítása igen fontos.

A nemzeti emberautarkia propagandája, — amelynek jelszava „le az idegen munkaerővel” — éppen úgy van indokolva, mint a nemzeti áruautarkia (önellátás) elvének propagandája. Mindkettő azt állítja, hogy az idegen valami hazait elzár; az idegen vagyon elzárja a hazai termelés elől annak elhelyezkedését; az idegen munkaerő elvonja a hazai munkaerő elől a keresetet. Ezen elv végletekig keresztül vezetve az összes külföldiek kiutasítását vonná maga után, vagy legalább is annyiét, hogy az összes belföldi munkások munkához jussanak. Ezen megoldási módnak az az alapja, hogy minden külföldi munkaerő gazdasági megsemmisítése egy belföldit juttat munkához.

Az áruautarkianál szerzett tapasztalatok azt mutatják, hogy ezen összefüggés nem olyan egyszerű, mint a hogyan azt sokan vélik. Az autarkia soha sem emelte a gazdaságot, hanem mindenütt csak a szegénységet növelte. Talán az iskolázatlan természetű ember előtt logikusnak látszik, hogy minden külföldi munkaerő, amely eltűnik, egy belföldi számára a régóta vágyott munkahelyet megteremtí. Azonban a gazdasági törvényszerűség éppen fordítva tanítja, nevezetesen, hogy minden külföldi kiutasításával egy belföldi váltik munkanélkülivé. Tudom, hogy ezen látszólagos paradoxon mennyire meglepő és nehezen érthető. Mégis ez a meztelen törvényszerűség!

Gazdasági alapigazság, hogy minden ember a saját fogyasztása által egy másik ember számára munkát és keresetet teremt. Ha ezer embert, — akik eddig hetenként 100 Két keresnek és ugyanannyit költöttek is — az országból kiutasítok, úgy az ország fogyasztását hetenként 1000×100 Kével csökkentem és ezzel újabb ezer munkást teszek munkanélkülivé. Ezen folyamat ellen nincs orvosság. Egy ember kiadása evésre, ruházatra, lakbérre, dohányra, mozira, borra, újságra stb. nagy általánosságban egy másik ember számára új munkaalkalmat ad és itt nem tesz különbséget, hogy külföldi, vagy belföldi-e. Igaz, hogy ha ma százezer külföldit kiutasítunk, holnap ugyanannyi belföldi munkaalkalomhoz jut; pár nap múlva azonban azt tapasztaljuk, hogy teljesen érthetetlen módon, hirtelen újabb százezer belföldi veszítette el munkáját. Mindez csupán egy különös kiadása azon naiv és ki nem irtható elgondolásnak, hogy az emberiség számának csökkentése mindenképen segít. Több elváltozásban ismerjük ezen gondolatot. Egyeszer „szülés korlátozásnak” hívják, máskor hangosan hirdetik „kell egy háborúnak jönni, sokan vagyunk”. Jelen esetben a jelszó: „kiutasítani a külföldieket!” Gazdasági szemszögből

nézve, a különböző formák között semmi különbség nincsen. Azon idea, miszerint a munkanélküliség a lakosság számának csökkentése által orvosolható, egy téves gazdasági következtetés, amely mindenkor téves eredményeket is ad. Ilyen eljárásokkal nem érnek el mást, minthogy egy ország gazdasági forgalmát még jobban csökkentik és aránylagosan növelik a munkanélküliséget.

Szeretik egy nép jövedelmét, vagy kereseti képességét egy állandó nagyságu kalácshoz hasonlítani és azt mondják, hogy amennyiben nem elegendő ezen kalács az összességnek, úgy egyszerűen csökkenteni kell az evők számát. A valóságban azonban nincsen szó egy állandó nagyságu kalácshoz, hanem annak a kalácsnak

nagysága folyton változik és pedig a belőle evők számának megfelelőleg.

Ezen csoda beigazolható azon egyszerű ténnyel, hogy A-nak fogyasztása B-nek jövedelmét képezi. Ennek következtében az összes jövedelmek összege (a kalács) függ a fogyasztás összegétől (az abból megenni számított mennyiségtől) és ha az evők számát csökkentjük, arra az eredményre jutunk, hogy maga a kalács kisebbedik meg.

Elhatározó fontosságu tehát az az általános törvény, hogy egy ország lakosai számának csökkentése minden körülmények között a gazdasági forgalom csökkentését is jelenti, mivel a kisélezett emberek fogyasztásával csökken a gazdasági forgalom.

★★★

Lévától Londonig

Egy utazás élményei és tapasztalatai

Lapunk tudósítójának egy társasutazás alkalmából szerzett uti élményeit és tapasztalatait cikksorozatban ismertetjük; az újságírói szemmel látott világ feltárása annál inkább tarthat számot olvasóink érdeklődésére, mert benne a jövő gazdasági kialakulásnak irányvonala bontakoznak ki.

I.

December 25-én, karácsony első napján indultunk utnak és a vasutak 2 külön kocsit rezerváltak az utazó társaság részére. A sors kegyellen szeszélye úgy akarta, hogy egy 60 éves selypítő, kedvenc kutyájával utazó, 16 kofferrel felszerelt hölgygel kerülünk egy fülkébe. Többi utitársaink: egy budapesti exportőr, feleségével és egy hölgy, akit a Métro film iroda lát vendégül Párisban, megnyervén a filmgyár egyik pályázatát. Kitalálta, hogy Jean Harlow, a híres sztár melyik 6 filmével került európai vászonra. Az exportőr házaspár Párisban tanuló-lányuk, a selypítő nagymama pedig Londonban élő moziszínésznő lányának látogatására készült és vágott neki a 2 napos utazásnak.

Érdekes, hogy a 63 résztvevő közül 55-nek van kint hozzátartozója, családja, barátja Párisban és ez mutatja legjobban, hogy Páris — Budapest, Bécs és Szeged után a legnagyobb magyar városok soraiba emelkedett.

Megszoktuk már a bucsuzkodás érzékeny jeleneteit és örömmel vettük tudomásul, hogy nem okoz fájdalmat független embernek sohasem az elindulás, a bucsuzás, nem siratják távozását és könnyű szívtel szállhat utolsó percben az induló vonatra.

A történelmi igazság kedvéért meg kell mondani, hogy a kutya nagyon tisztességesen viselkedett, nem ugatott, nem harapott meg senkit, nem csinált rendelleneséget, csak a nagyobb állatok csarnokainak oszlopaival vette igénybe, ezt viszont igazán nem lehet tőle rosszúnéven venni. Annál több baj volt a nénikével, aki folyton átrakosgatta kofferjét, csomagolt, kutyáját etette, egy percig sem maradt télenül és minden alkalmat felhasznál arra, hogy saját sorsát elpanaszolva lányának karrierjével dicsekedhessen. Fényképeket, leveleket mutogatott és tipikus viselkedése a humor, a csipke-

dés, a szelid gunyolódás sorozatát nyitotta meg.

Első igyekvésünk az volt, hogy a nagy szállító cég tulajdonosától a közép-európai export lehetőségeiről információt szerezzünk. Utitársunk főként lencse exporttal foglalkozik és rövidesen megtudtuk tőle, hogy ma már Magyarországon sok száz wagon lencsét termelnek, az import teljesen feleslegessé vált, mert a termelés nemcsak fedezi az ország szükségletét, de bőven jut belőle kiviteltre is. Nálunk főként Morvaországban van nagyobb lencsetermés, de úgy a csehszlovák, mint a magyar lencse exportját megbénította az orosz kereskedelmi szerződés, mert a nagyfogyasztás Franciaország a behozatali kontingensének legnagyobb részét Oroszország kapta meg a két dunai állam rovására. Ebből a kis beszélgetésből is kiténik, hogy a világ eseményei mily nagy befolyással bírnak gazdasági életünk kialakulására.

Rövidesen az Osztrák határhoz értünk és örömmel tapasztaltuk, hogy Ausztria milyen szabadelvűen kezeli a deviza-korlátozásokat, amelyeket értesülésünk szerint amerikai mintára teljesen megakarnak szüntetni. Amerikában u. i. a devizatiltalom felfüggesztése nem hogy a belföldi tőkék kívándorlását vonta volna maga után, hanem éppen ellenkezőleg, egy hónap-alatt 120,000,000 dollár külföldön elhelyezett pénz és egyéb érték tért vissza a belföldi termelés vérkeringésébe.

—r—r—r

Attila sirja helyett gazdag római, hun és gepida- emlékekre bukkantak

Az utóbbi hónapokban több helyen is újból Attila sirjának kutatásához fogtak. Szentes vidékén, ha azt nem is sikerült megtalálni, de az ásatások rendkívül érdekes és értékes kultúr-történelmi anyagot hoztak napvilágra. A város közelében különböző korszakokból származó sírokat találtak és a több száz sírból sok tárgyat szállítottak be a budapesti múzeumba. Marcus Aurelius császár pénzén kívül

nagy mennyiségű gyöngyöt, pompásan kidolgozott kőszötyüket és egy teljes a római időkbeli származó luxus manikur-készletet találtak.

A Tisza folyó vidékén lovas sírokat találtak, amelyekben a kitérő állapotban lévő csontvázak mellett teljes lófelszerelés és lócsontvázak voltak. Nem messze a lovas síroktól egy férfi és egy nő csontvázat találtak meg, akik szorosán átölve tartják egymást kb. 1500 éve. Csontvázuakat teljes épségben, érintetlenül sikerült a múzeumba szállítani.

— Előfizetéseket, hirdetéseket az összes bel- és külföldi lapok részére eredeti árbán felvesz Müller hírlapiroda, Levlice.

Ahogy én látom...

a társadalmi egyesületek rendezései újabb határozottan gyarapodást mutatnak mennyiség tekintetében, de a nivó nem emelkedett. Megállott a régi színvonalon és a szereplők tudása sem alkalmazkodik a közönség finomodó izléséhez, emelkedő igényeihez.

Eltekintve attól, hogy a legtöbb egyesület az előadások rendezését üzleti szempontból forszírozza, mégis talán a rendező urak gondolhatnának arra is, hogy a ma már tulmagas belepti díjakért, azoknak is nyújtsanak valamit, akik a szereplőkkel semmiféle összeköttetésbe sincsenek, akik érdektelenül, tisztán a művészi élvezet kedvéért nézik meg az előadásokat.

Az anyagi érdekek által inspirált előadás rendezéseknél természetes a helyi sajtó dicshimnuszokat zengő kritikájára roppant sokat ad a rendezőség utólag, — mert hisz többször is előakarják még adni, — előzőleg azonban elfelejtik meghívni a szerkesztőséget, no és a sajtógyérről szintén elfelejtkeznek. De nincsenek meglepedve, ha bármely incipinci statisztika szereplő, akiről igazán jobb nem beszélni, külön nincs kidicsérve.

Akármiilyen nehezére is esik majd némely egyesületnek, le kell mondani arról, hogy minden éron előadásokat rendezzen, ha nem tudja azt a teljesítményt nyújtani, amelyet a XX. század második harmadában joggal elvárhatunk egy vidéki városkában is. Az örökös kezdők, a zsenidlis tehetségtelenek, a kínosan tudatlanok, a cérnaszálon mozogatót cernabábuk el kell hogy tűnjenek a világot jelentő deszkákról. Sajnos kevés egyesület vezetőségének, kritikuskának van annyi bátorsága, hogy őszintén megmondja egyes, már megszokott nevű szereplőnek, hogy fellépésére a saját és a jobb izlés érdekében nincsen semmi szükség. Egyelőre nem akarunk konkrét esetekre rámutatni, meglegésünk az általános figyelmeztetéssel, de a Lévai Újságnak meg lesz a bátorsága ahhoz, hogy adott esetben rámutasson névszerint az esetleges hibákra és hiányokra.

A műkedvelő rendezésnek másik nagy hibája a kellékek, kulisszák, kőszötyűk szegényes, primitív volta. Nem kell sok példát említeni. Előfordult pl., hogy a szalonban, szobában lejátszódó jelenet, egy erdő tisztásra tettek, vagy viszont, mert nem volt más kulissza. A modern rendezők ma már függönyök rendszerével, amelyre a környezet van ráfestve, meg tudják oldani a legnehezebb problémákat is. Ezt nekünk is meg kell tanulnunk. Okulár.

SZÉKELY RADIO univerzális aparátjai szenzációsak

A fegyvergyakorlatok rendje 1935-ben

A nemzetvédelmi minisztérium által kiadott s a helybeli katonai hatóság újján hozzájárult utasítás szerint az 1935. évben tartandó fegyvergyakorlatokra a következő korosztályokat hívják be. A tartalékos tisztek és őrmesterek közül az 1931., 1929. és 1927. sorozási évfolyambelieket négy, 1925. és 1923. sorozási évfolyambelieket három hétre. Az A (fegyveres szolgálatra alkalmas) tartalékos legénységéből az 1930. és 1928. sorozási évfolyambelieket négy, az 1926. sorozási évfolyambelieket három héli, végül az 1924. sorozási évfolyamból a táviró, automobil és harcászati tréningezredekhez tartozókat ugyancsak három hétre hívják be. A Bs és B (őrszolgálatos és segédszolgálatos) tartalékos legénységéből az 1930. sorozási évfolyambelieket négy, ezen kívül az 1928. és 1926. sorozási évfolyamból a segéd egészségügyi csapatokhoz tartozókat, a legénységi állománybeli orvosokat, a katonai földrajzi intézetnél szolgálatot teljesített tartalékosokat, a számvívő és számfeljö aliszteket hívják és éspedig az 1928. évfolyambelieket négy, 1926. évfolyambelieket 3 hétre.

Végül rendes fegyvergyakorlatra hívják be a valamennyi osztályozású póttartalékosokat éspedig az 1932., 1930. és 1928. sorozási évfolyambelieket négy, az 1926. és 1924. évfolyambelieket három hétre.

Ezenkívül behívják soronkívül fegyvergyakorlatra mindazokat a tartalékos és póttartalékos katonákat, akik soronkívül fegyvergyakorlatot tartanak, vagy akiknek 1935-ben az előző években elmulasztott, vagy elhalasztott fegyvergyakorlatot kell tartaniuk. A tartalékos tisztek és őrmesterek az ilyen elmulasztott fegyvergyakorlatot 1935-ben csak abban az esetben pótolják, amennyiben első fegyvergyakorlatukról van szó. Végül fegyvergyakorlatra hívják be mindazokat a személyeket, akik az előző években nem teljesítették a fegyvergyakorlatra való behívási parancsot.

A fegyvergyakorlatra köteles személyeket több csoportban hívják be. Az idénymunkások (kőművesek, festők és mázólok, pincérek, mezőgazdasági munkások s más hasonló), továbbá oly földművesek, akiknek családjában igazolhatóan nincs oly személy, aki őket a nyári hónapokban helyettesítene, vagy pótolhatná, április elejétől május végéig terjedő időben külön csoportban való behívásukat kérelmezhetik. Fegyvergyakorlatuknak ugyancsak erre az időre való tűzését kérhetik azok is, akik nyáron külföldre akarnak utazni.

Az éppen felsorolt személyek, továbbá azok, akik a fegyvergyakorlatot valamely más meghatározott hónapban, vagy nem a saját, hanem más csapatnesinél akarják végezni, végül akik a fegyvergyakorlatuknak komoly, igazolt okból jövő évre való elhalasztását kérik, erre vonatkozó bélyegmentes írásbeli kérelmüket haladéktalanul nyújtsák be a lakóhelyük szerint illetékes Járási hivatal újján úgy, hogy a kérelmek január 15-ig (az orvosoké január végéig) az illetékes

Európa fővárosai

A Lévai Ujság eredeti cikksorozata

II. PRÁGA

A száztornyú Prágát — legalább is első tekintetre — nem borította el a krízis hulláma. A Václavské námesí Příklad fénys kirakatai, modern bér- és bankházai, a nagy transzparenszek jólétét és prosperitást hirdetnek. A krízist csak kis táblák árulják el, amelyen kapualjakban, kirakatszögletben húzódik meg: lakás, üzemhelyiség kiadó. Ez Prágában egyik eddig ismeretlen dolog volt, a lakások megfizethetetlenek voltak és a jobb helyeken az üzemhelyiségekért vad tülekedés folyt.

A világháború óta talán egyetlen egy város sem fejlődött annyit, mint Prága, az elegáns lokálok, új hatalmas háztömbök, sok emeletes áruházak egyik napról a másikra tűntek fel kis utcákon, ahol állandóan hemzsegt az élet. A fővárossá, világvárossá avanzsált provincia városát természetesen a kétes és megbizhatatlan existenciák egész tömege árasztotta el, a konjunktúra örök parazitái.

Prágát a külvárosok egész gyűrűje övezi, mindegyik ugyiszólván külön életet él, sokáig független, önálló váro-

sok voltak és ezzel függ össze, hogy a mai egyesített nagy Prágában rengeteg azonos nevű utca van. Husnak, a nagy cseh reformátornak pl. legalább 10 utcája van Prágában, — minden városrészben egy.

A cseh szorgalom és takarékoság megteremtette az olcsó életstandardot, nem tűr lukszust, drágaságot és Prága ma olcsóbb, mint pl. Pozsony.

Prága példátlan gyarapodásában most szünet állott be, de még normális szaporodás mellett is rövidesen a milliós városok közé lép.

Prága a legnagyobb európai diákvárosok egyike, a cseh és a német egyetemen kívül még számos főiskolája van, amelyeken közel 20.000 diák tanul — helyesebben van beiratkozva. Legtöbb magyar is a főiskolások között található, akiknek egyesülete a Magyar Akadémikusok Köre menzát is tart fen a Krakovská utcában. De Prágában ma már nemcsak diákok vannak magyarok, hanem igen sok kereskedő, orvos, ügyvéd, mérnök, nyomdász és iparos is él.

Leltározzák a szultáni palota kincseskamráját

A török kormány eladja a kincseket?

„Tijd“ holland lap után közlik a prágai lapok, hogy az ankarai kormány megbízott egy ismert holland ékszeranyagkereskedőt, hogy a stambuli szultáni palota kincseskamráját leltározza és felbecsülje. A leltározás okát nem tudják. Az ékszerbecslő kijelentette az említett lap munkatársa előtt, hogy a szultán egykori rezidenciájában mérhetetlen kincseket őriznek. A széles páncélfalakkal védett tulajdonképpen kincseskamrában, amelyhez bronz- és acélajtók vezetnek, fali állványokban és zárt üvegedényekben keretben foglalt és szabadon lévő gyémántok, színes drágakövek, smaragdok, rubinok, szafirok és gyöngyök vannak felhalmozva messzerü mennyiségben, szinte felbecsülhetetlen értékben, a kincseskamra értéke meghaladja a százmillió holland forintot.

katonai parancsnoksághoz jussanak. (A tartalékos tisztek és őrmesterek erre vonatkozó kérelmeiket az illetékes hadkiegészítő parancsnokságuk újján adják be.) Csak az ilyen, időben beérkezett kérelmeknek lehet elegendő tenni. A kérelmekhez nem kell a katonakönyvet csatolni, de a kérelmezőnek kérvényébe be kell írnia a születési évét, besorozási évét, illetékessége helyét (járását is). A kérelem-

A régi trónteremben, amelynek falai aranylemezekkel és drágakövekkel vannak kirakva, van a három méter magas, ékszerekkel dusan díszített trónus, amelyet a perzsa sah ajándékozott Selim szultánnak. A trónszék fölött aranyláncan lóg egy hihetetlen nagyságu smaragd. Ez a drágakő harminc centiméter hosszú, tizenégy centiméter széles és öt centiméter magas. Ez a legnagyobb smaragd a világon. A trón és a fölötte lévő korona értéke legalább tízmillió holland forint. A trónterem falüregeiben métermázsák száma állnak masszív, arany vértézetek. Egy tea-asztalon van egy serlegalakú arany edény, amely körülbelül kétezer darab csiszolt gyémánttal van kirakva.

Az eddigi hírek szerint a török kormány piacra akarja vinni a kincsek egy részét.

hez, melyeket a behívó-levelek kézbesítése után adtak be, csatolni kell a katonakönyvet is.

Tudomásul adjuk azt is, hogy hadgyakorlati szempontból nem lehet minden kérelemnek elegendő tenni. Az illetékes parancsnok minden határozata a hadgyakorlati ügyekben végleges és nincs ezért értelme további kérelmeket, panaszokat; vagy fellebbezéseket beadni, azokat feleletre sem méltatják.

Hírek

— A nyitrai pénzügyigazgatósághoz tartozik január 1-től a lévai adóhivatal. Mint hivatalosan értesítettek, az 1934. évi 254. sz. kormányrendelettel a beszercebányai pénzügyigazgatóság kerülete megváltozott és a lévai adóhivatal, valamint a lévai, želiezovcei és a bátovcei jövedéki ellenőrző hivatalokat 1935. január 1-i hatállyal a nyitrai pénzügyigazgatósági kerülethez osztották be. A változások, különösen az illetékekre, fogyasztási adókra és az állami egyed-áruhátságra vonatkoznak. A kiadott végzések elleni jogorvoslatokat még azon pénzügyigazgatóságnál kell beadni, amely a végzéseket kiadta.

— Horogkereszteket nyomnak az egy koronásokra. A Večerní České Slovo jelenti, hogy a cseh határvárosokban, sőt Prágában is számos esetben horogkereszttel felülnyomott és ezzel értéktelenné vált koronásokat találtak forgalomban. A horogkereszt kb. fél cm. nagyságu és a női alaknak a mellére van nyomva. A nyomás gépbélyegzővel készült és mélyen hatol be a pénzbe. Ezeket a megrongált egy koronásokat főleg a vendéglőkben és a különböző nyilvános helyeken elhelyezett játékautomatákban találták, ahová valószínűen a tettesek maguk dobálták be, hogy a terjesztésnél rajta ne kaphassa a rendőrség. A horogkereszttel megrongált koronások érvénytelenek és terjesztésük büntetendő.

— Megakarta menteni barátját és ő pusztult el. Elek Béla, felsőkeresztúri nagybirtokos szeszgyárában három munkás egy 145 Hl tartály javításán dolgozott. Az egyikük fürdőruhában beereszkedett a tartályba, amelyben még 45 Hl cefre volt, a fejlődő gázoktól megszedült és fuldokolni kezdett. Cagán nevű társa a veszedelmet az utolsó pillanatban észre vette, utána ugrott és hajánál fogva felhuzta a tartály széléig. Elszédült társát azonban egymaga kihuzni nem bírta, segítségül hívta Bartisek nevű társukat, aki a tartály főle hajolt, hogy a bent lévő derekát átfoghassa, magába lehelle a kipárolgó erős gázokat, elszédült és beleesett a tartályba. Cagán társát kihuzta és aztán alármírozta a gyárat, de a segítség már csak a halott Bartiseket tudta kihalászni a cefréből.

— Női rendőrség lesz Budapesten. A lapok szerint Budapest utcáin a legközelebbi időben megjelennek — a női rendőrök. Az illetékes hatóságok arra törekednek, hogy a jobb körökből szervezzék meg a női rendőrséget, mert a nehéz és a legtöbb esetben igen kényes és sok tapintatot igénylő szolgálathoz intelligencia és tapasztalat szükséges. Valószínű, hogy a női rendőrök polgári öltözékben látják el szolgálatukat.

— Németországban feltalálták a hangtalan repülőgépet. Egy angol lap közli egyik Németországban élő kelet-európai diplomaata kijelentéseit a németek fegyverkezéséről és többek között azt is, hogy állítólag a németeknek vannak már hangtalan repülőgépeik is. — Vajjon mit nem talál föl még a világ?

— Halálba vitte a bánat. Ipoly-ságon a napokban lugkóoldattal megmérgezte magát Viczán Jánosné, a nemrég tragikus körülmények között elhunyt kistrafikos özvegye. A szerencsétlen asszony, aki nem tudta elviselni a magányosságot, nyomban a kórházba szállították, de már nem lehetett rajta segíteni, súlyos szenvedések után meghalt.

— Az irányított és a tervgazdálkodás ellen foglal állást a kisiparospartí Nádorai Sánd egy vezércikkében, amelyben ezeket írja: A kormánykörök az utóbbi időben azt akarják bebeszélni nekünk, hogy az irányított s a tervgazdálkodás a kisipari, kiskereskedelmi vállalkozó érdekében történik. A állatmonopólium, a gabonamonopólium, a tejrendeletek, a műszirrendeletek súlyát a kisvállalkozó érzi a legerősebben. A pékipari termékek árszabályozása mintapélda. Hogy a tervgazdálkodás, az irányított gazdálkodás milyen eredményeket szül, azt a csődök és kényszerregrések statisztikájából olvashatjuk ki. Ami pedig a cipőjavító műhelyeket illeti, azok beszűntetéséhez nem kell irányított és tervgazdálkodási beavatkozás, elég a kisiparnak olyan mérföld védelme, amilyenben a munkásoknál a minimális munkabért jelent. Ez tehát nem gazdasági, hanem szociális intézkedés volna.

— Ipolyságon előadást tartott a debreceni főrabbi. A WIZO meghívására az ünnepek előtt Schlesinger Samu dr, debreceni főrabbi, aki egyébként Ipolyságról került oda, a zsidó-közmondásokról nagy sikerű humoros előadást tartott az Iparoskör nagytermében.

— Decemberi lóhereszálás. A csehországi Novokens vidéken a völgyekben 15 cm magas lóhere nőtt és most kaszálják.

— Állathangokon jelez az indiai rádió. Az angol kormány Indiában több rádióadóállomást létesít. A közeljövőben üzembe helyezett Benareszi leadóállomás jelzése elefántbögés lesz. A többi épülő állomások más indiai vadállatok hangját utánozzák. Így remélik az angolok, hogy a benszültek közt a rádió hamarosan nagyobb népszerűsége lesz.

— Egy kommunista asszony lett a nyitrai másodvárosbíró helyettes. Mint ismeretes a nyitrai városi képviselőtestületből a kommunistapárti visszahívta tagjait s helyettük most újakat delegált. Az eddigi másodvárosbíró helyébe Tozsky Jozefint ajánlotta, akit meg is választottak és így Nyitrán a másodvárosbíró helyettesi állást nő tölti be.

A Juventus Sport Klub f. hó 13-án, vasárnap délelőtt 1/11 órakor tartja évi rendes közgyűlést saját klubhelyiségeiben. (László u. 6.) A Vezetőség ezennel felkéri az egyesület összes tagjait, hogy a közgyűlésen mindnyájan jelenjenek meg.

— Drágul a benzin. A külföldi piacokon az utóbbi időben erősen szilárd a benzin ára s valószínűnek tartják, hogy az árak még tovább emelkednek. A világpiacokon mutakozó szilárdul minden biztonnal áterjed a csehslóvákiai piacra is és nálunk is megrágul egy a benzin, mint a benzinkeverék.

Tüzipia, szén, koks, faszén és anthracit eladás nagyban és kicsinyben

ECKSTEIN FERENC

Kálnai u. 47

Szolid árak
Pontos kiszolgálás

fatelepe
Telefon 102

Megkezdődött a lévai farsang

A főiskolások estélye nyitotta meg az idei farsangot. A rövid, de nívós műsor legsikerültebb száma Ács Imre konferánza volt, aki sorra vette a helyi személyiségeket és szellemes karikatúrát rajzolt róluk. Aki ismeri ezt a műfajt, tudja, hogy milyen nehéz azt egy kisvárosban sértésnek, vagy legalább is sértődések nélkül megvalósítani. Szellemes csevegésben a Lévai Ujságról sem feledkezett meg. Egy operett, illetve opera paródia volt az est második sikerült száma.

A lévai Nőegylet első farsangi leányján mindenki jól szórakozott, sok volt a táncoló pár. Kár, hogy ilyenkor szükség bizony a parkett és drága lesz a friss levegő, alig lehet belőle valamit kapni. A háziasszonyok vetekedtek a finom sütemény és szendvics adományokkal. A közönség soraiban ott láttuk Bándy Endre v. barsi főesperest és Antal Gyula városbíró is.

Lapunk legközelebbi számában külön rovatot nyitunk a lévai farsangi rendezéseknek, amelyekben ezidén a krízis dacára nem lesz hiány. Felkérjük a rendező egyesületeket, hogy híreiket legkésőbb hétfő délig küldjék be. Az újságírói jegyeket kérjük lapunk szerkesztőségének közvetlenül átadni.

— A katonai akadémiába jelentkezők felvételéről a hadügyminisztérium új előírást adott ki, mely 1935. január 1-től érvényes. Ezzel érvényüket veszítették az eddigi irányelvek. A katonai akadémiába csak fegyveres katonák vételnek fel és pedig: aszpíránások (vagy tartalékos tisztok) 24 életévig, őrmesterek 30 és továbbszolgálok 26 életévig. Az őrmestereknek és a továbbszolgálóknak, akiknek nincsen teljes középiskolai végzettségük, felvételi vizsgát kell tenni. A vizsga szept. 1-én a katonai Akadémián lesz, a reáliskola felsőbb osztályai tananyagának terjedelmében. Aki az Akadémiába való felvételre jelentkezni akar, jelentse azt jan. 20-ig egyenesen a hadügyminisztériumnak (főlrzs. 5. szakosztály Praha XIX.) levelezőlapon. Nyomatványt (kérvénymintát) kap, a melytől kitölt és mellékletek nélkül február 15-ig bead és pedig a tényleges szolgálatot teljesítő katona-alakulatoknál, tényleges szolgálaton kívüli katona egyenesen hadteste parancsnokánál. Március közepén a jelentkezők informatív vizsgát tesznek számtanból, ábrázológeom., fizikából, kémiából; nem állami nyelvű középiskolák abszolvenséi cseh, vagy szlovák irodalomtörténetből és nyelvből. Áprilisban a jelentkezők orvosi vizsgálatnak lesznek alátelve. A vizsgák és az orvosi eredmények alapján a felvétel felett titkosan dönt a bizottság és a kérvényezők értesítést kapnak az eredményről. A felvett jelentkezők utólagosan csatolják kérvényeikhez a szükséges okmányokat augusztus 15-ig egyenesen a hadügyminisztériumnak. Az iskolai év az Akadémián szept. 15-én kezdődik. Erre vonatkozó pontos információt a „Prijimání uchazečů do vojenské Akademie“ (Jelentkezők felvétele a katonai Akadémiára) brosúra tartalmaz, mely 3 Ké-ért kapható a Sváz ésl. dűstojnicia Praha II. Námestí Petra Osvobodite, Štefánikův dům.

A Juventus Sport Klub f. hó 20-án, vasárnap tartja teadélutánját 5 órai kezdettel a Denk léle étteremben. Meghívók külön nem lesznek kibocsátva és ezuton hiv mindenkit a Rendezőség. Belépti díj 5 Ké és 1 Ké vig. adó. Hevessi jazz!

Sport

Néhány szó a „W” formációról

(Befejező közlemény.)

A csatársor a két összekötő hátravonásával nagy lért nyert, hol szabadon és gyorsan mozoghat. Ennek következtében a rövid tologatós játékot felváltotta a gyors, hosszú, vágóit labdák leadása. Ebben a három támadóval operáló csatársorban a legfontosabb tényező a center. Az egész területen kell mozognia, amit a két összekötő hagyott neki azáltal, hogy hátrább vonultak. Éppen ezért a center a csatársor legfürgőbb, legátörőbb embere. Idejében kell megszabadulnia ellenfelétől, még mielőtt jön a passz, hogy a labdát már fedezellen területen kapja. Mikor már tisztára van játszva, ami a nyílt védelem ellen könnyű dolog kedvére ostromolhatja az ellenfél kapuját. Ez ellen az új játékmódor ellen, csak hasonló fegyverrel lehet védekezni, szintén „W” formációval, tömörített védelemmel.

A régi rendszer három fedezettel dolgozott és a két hátvéd csupán a fedezetsori álltörő rohamokat verte vissza. Ma a fedezetsor megerősödik a két összekötővel. Ezek az ellenfél két összekötőjét fedezik. A két szélső fedezet az ellenfél két szélsőjét fedezik, a közép fedezet pedig az ellenfél középfedezetét semlegesíti. Ezen beosztás után a két hátvéd igen könnyen sakkban tarthatja az ellenfél legveszedelmesebb emberét, a centert. A magyar iskola a fedezetek játékát gyenge ellenfélre állítja be. A fedezetek nem védekeznek, javarészt támadnak. Így aztán az ellenfél csatársorjai a magyar fedezetek mögött leselkednek és velük szemben csak a két hátvéd áll. A hátvédnek mind a három csatárna kell ügyelnie. Mi ennek a vége? Hogy a két hátvéd szélesebb területen kényszerül játszani, mint a három fedezet. És ez az oka a magyar közvetlen védelem gyakori összeroppanásának. Az ellenfél három csatára gyors, átvágóit labdáival még a legjobb védelmet is megzavarja és tetszés szerint rugja a gólokat.

Ezen védelmi rendszer baján csupán a „W” formáció segíthet. A nyílt védelemmel játszó csapat könnyen alul marad egy „W” formációs csapattól. Két „W” formációt játszó csapat közül a küzdelemben az marad a győztes, amelyik oldalán elszántabb és nagyobb áitűt erejű csatárok vannak. A futball nem játék többé, hanem küzdelem és mind a 11 embernek harcolnia kell.

— Sorozatos betörések a párkányi járásban. A bényi telepes kolónián Kmošek Jaroslav telepes raktárába betörték és onnan 1700 Ké értékű terményt és szerszámot loptak el. — Kétyen Ganz Emánuel hentes és mészáros üzletébe látogattak el a betörők, ahonnan 45 kgr. zsirt, 15 kgr. szalonnát, nagyobb mennyiségű húst és sok hentesáruat zsákmányoltak. — Farnadon Epstein Mária kereskedő raktárában jártak betörők és onnant mintegy 2000 Ké értékű gabonát, bort és egy tizedesmérleget loptak el. A csendőrség a legerélyesebben dolgozik, hogy a betörő bandákat mielőbb ártalmatlanná tegye.

— Halálra g²-olták a csatai útkaparót. Csütörtökön a késő esti órákban az oroszai cukorgyár hatalmas teherautója Lékér és Oroszka között halálra gázolta Molnár István 47 éves utkaparót. A sofőr Rozsnyó Ernő, aki a szerencsétlenség után azonnal megállt és jelentést tett az oroszai csendőrségen. A vizsgálat megindult, Rozsnyót őrizetbe vették. A szerencsétlenül járt utkaparónak feleségén kívül 6 gyermeke maradt hátra.

— Betörések Aranyosmaróton. A karácsonyi ünnepek alatt több aranyosmaróti gazda borpincéjében betörők garázdálkodtak, akik nagymennyiségű bori és különböző élelmiszert zsákmányoltak. A csendőrségnek néhány napos nyomozás után a betörések tetteseit sikerült négy maróti cigánylegény személyében előállítani, akiket, miután csakhamar beismerő vallomást tettek, a nyitrai járásbírószag fogházába szállítottak át.

KÖZGAZDASÁG

Hivatalos gabona árak: A Monopólium Társaság jan. hóra lévai paritásban a következő árakat állapította meg: buza 155/50, rozs 115/—, közép szárpa 120/—, takarmány árpa 112/— zab 121/—, kukorica (lófogu) 111/—, sárpa 116, cinkum. 131/— Ké

Gabona- és takarmányárak jan. 5-én a lévai piacon az órá minősége szerint:

Buza	—	—	—	156/—	157/50
Árpa	—	—	—	110/—	114/—
Rozs	—	—	—	114/—	—
Zab (felhozatal nem volt.)	—	—	—	—	—
Tengeri	—	—	—	110/—	112/—
Bab (fehér)	—	—	—	80/—	90/—
Mák	—	—	—	380/—	410/—
Vörös here	—	—	—	925/—	1000/—
Lucerna	—	—	—	600/—	650/—
Burgonya (rózsza)	—	—	—	70/—	—
Burgonya (győri)	—	—	—	25/—	40/—
Korpa	—	—	—	—	—
Takarmányliszt	—	—	—	—	—
Sojadara	—	—	—	—	—
Földidőpogácsa	—	—	—	—	—
Répaszelet	—	—	—	—	—
Kukorica	—	—	—	—	—

Gabonaművekben a felhozatal kevés, irányzat gyöngye volt.

Árfolyamok: A prágai börze jan. 7-i jelentése szerint: 6° liszt kölcsön 78.10, 5^{1/2}/₁₀ Cs. IV. áll. sorsolási kölcsön 76/30, 5°/₁₀ 1931 évi áll. beruházási kölcsön 79/25, 5°/₁₀ áll. munka kölcsön 97/65, 4°/₁₀ kártalanítási járadék 67/—, 3^{1/2}/₁₀ Cs. IV. áll. járadék 55/45, 3°/₁₀ sorsolási Cs. áll. kölcsön 49/20 Ké.

Részvények:

Csl. nemzeti bank	—	—	—	4.900
Škodaművek	—	—	—	908
Pozsonyi kábel	—	—	—	649
Schoeller & Co.	—	—	—	1.705

Valuták:

német márka	—	—	—	855/50
magyar pengő	—	—	—	460/50
svajci frank	—	—	—	773/50
angol font	—	—	—	111/50
olasz lira	—	—	—	205/90
amerikai dollár	—	—	—	25/60
francia frank	—	—	—	157/80
osztrák schilling	—	—	—	449/50

Állatárak a jan. 7-i lévai állatvásáron: tehén 1/80, sertés 3/50—4/80, mangolica 4/80—6/—, borjú 3/50—5/—, birka (darabja) 60—100 Ké.

„LÉVAI UJSÁG” gazdasági, kulturális és kritikai héttal, megjelenik minden szerdán. — Főszerkesztő: Dr. STRASSER ELEMÉR. — Felelős szerkesztő és kiadó: AKÚCS ERNŐ dipl. agr. — Szerkesztőség és kiadóhivatal: Léva, Sár u. 5. Telefon 49. — Nyomja: FODOR utóda Lénce Jenő nyomdája Léva, Szepesi u. 28. — Előfizetési díj: egészévre 40/, félévre 20/, negyedévre 10/— Ké, egyes szám ára 50 fill. — Három példány megtartása egyéni előfizetésnek számít. — Hirdetéseket tartja szerinti Fodor papírkereskedésben adhatók át. Telefon 70. — Gyakori hirdetőknak árengedmény. — Kéziratok a szerkesztőséghez küldendők. Kéziratokat nem öntünk meg és nem adunk vissza. — A postabélyeg használatát a bratislavai posta- és távírdárgazdaság lévai feladóhellyel 109.976. V—1934 szám alatt engedélyezte.